

CRNA GORA
UPRAVA ZA BEZBJEDNOST HRANE, VETERINU I FITOSANITARNE POSLOVE

**STANDARDNA OPERATIVNA PROCEDURA EPIZOOTIOLOŠKO ISPITIVANJE AFRIČKA KUGA SVINJA I KLASIČNA
KUGA SVINJA**

SOP 3.1: Epizootiološko ispitivanje AFRIČKA KUGA SVINJA i KLASIČNA KUGA SVINJA ¹

Naziv:	AKS i KKS - Epizootiološko ispitivanje	
	ID broj SOP-a:	
Upućeno:	Datum izmjene	17.09.2019.
Službenom veterinaru	Obradio, potpis	
	Odobrio, potpis	
	Izvor informacija - pozivanje na	FAO: Otkrivanje i dijagnostika AKS
	Pozivanje na:	Pravilnik o mjerama za sprečavanje pojave, otkrivanje, suzbijanje i iskorjenjivanje afričke kuge svinja (Službeni list CG. br. 57/2017) Pravilnik o mjerama za sprečavanje pojave, otkrivanje, suzbijanje i iskorjenjivanje klasične kuge svinja (Službeni list CG. br. 18/2014)
Obuhvat i primjena:	Ovaj SOP daje smjernice za epizootiološka ispitivanja sa ciljem utvrđivanja vjerovatnog vremenskog unošenja uzročnika bolesti, mogućeg izvora infekcije i daljeg širenja bolesti.	

---

¹ U daljem tekstu AKS I KKS

SADRŽAJ

1. KONTROLNA LISTA AKTIVNOSTI KOJE TREBA PREDUZETI
2. NEOPHODNA OPREMA
3. REKONSTRUKCIJA SLIJEDA DOGAĐAJA
4. EPIZOOTIOLOŠKO ISPITIVANJE

1. KONTROLNA LISTA AKTIVNOSTI KOJE TREBA PREDUZETI

BIOSIGURNOST	AKTIVNOST	UZ POMOĆ
	1. Koristite SOP za klinička ispitivanja zaraženih gazdinstava i utvrđivanja prvih kliničkih znakova kod zaraženih životinja	- SOP-a za klinička ispitivanja životinja na prisustvo AKS na sumnjivim gazdinstvima
	2. Razgovarajte sa vlasnikom/držaoцем da prikupite potrebne informacije	- Ovog SOP-a - SOP-a za klinička ispitivanja životinja na prisustvo AKS na sumnjivim gazdinstvima
	3. Rekonstruirajte slijed događaja	SOP-a za klinička ispitivanja životinja na prisustvo AKS na sumnjivim gazdinstvima
	4. Identifikujte "rizične" aktivnosti u vjerovatnom vremenskom okviru	Ovog SOP-a
	5. Pratite unazad i unaprijed kretanja životinja ili druge rizične aktivnosti kako biste identifikovali vjerovatni izvor infekcije ili dalje širenje bolesti	Ovog SOP-a
	6. Obavijestite nadležne u UBHVFP o nalazima	

2. NEOPHODNA OPREMA

Oprema i potrošni materijal:	Komplet zaštitne opreme	Set čine: gumene čizme, navlake za čizme, kombinezon za jednokratnu upotrebu, kombinezon za višekratnu upotrebu voodootporni, zaštitne naočare ili štitnik za lice, paket rukavica za jednokratnu upotrebu, samoljepljiva traka, plastične kese sa zatvaračem (za mobilni telefon), dezinficijensi, plastične kante, četke, plastične kese za nošenje lične zaštitne opreme, plastične kese za uklanjanje kontaminiranog materijala, plastične kese za dezinfikovani materijal, plastične folije)
	Plastificarni list papira sa kliničkim znacima	Pozivanje na SOP za čišćenje i dezinfekciju.
	Obrazac za epizootiološko ispitivanje	Ovaj SOP

3. UPUTSTVA ZA RAD ZA EPIZOOTIOLOŠKO ISPITIVANJE

Glavni cilj epizootiološkog ispitivanja jeste da identifikuje vjerovatno vrijeme unošenja uzročnika bolesti na gazdinstvo i da prati širenje bolesti unaprijed i unazad. U tom smislu, nalaze ovog epizootiološkog ispitivanja treba posmatrati zajedno sa zaključcima donijetim u vezi sa najstarijim lezijama i utvrđenim slijedom događaja (SOP za klinička ispitivanja). Epizootiološko ispitivanje se usmjerava i na razjašnjavanje dodatnih aspekata od značaja za suzbijanje bolesti:

- Rizične aktivnosti i puteve prenošenja;
- Kontakt sa divljim životinjama;
- Dijagnostika;
- Faktori koji utiču na širenje;
- Mjere prevencije i suzbijanja.

Tokom razgovora, razmotrite nekoliko aspekata koji imaju uticaja na nalaze epizootiološkog ispitivanja:

- Vlasnik/držalac će vjerovatno biti pod velikim stresom. Izbjegavajte osuđivanje ili zastrašivanje i budite strpljivi kako biste mogli da ostvarite saradnju sa njim.
- Objasnite svrhu razgovora.
- Nemojte koristiti "sugestivna" pitanja, već pitanja otvorenog tipa i pustite držaoca da Vam predstavi svoja razmišljanja i zapažanja.
- Slušajte odgovore koje Vam vlasnik/držalac daje i trudite se da ga ne prekidate (vodite računa i o vremenu).
- Zdrav skepticizam je poželjan, izbjegavajte uzaludno trošenje vremena.
- Ponovite neka pitanja kako biste bili sigurno da dobijate dosljedne odgovore.
- Ne oslanjajte se isključivo na odgovore vlasnika/držaoca. Pregledajte gazdinstvo dok razgovarate.
- Provjerite dostupne podatke iz registra gazdinstva, veterinarske ambulante ili baze podataka.
- Vršite unakrsnu provjeru i obavite dodatne razgovore sa drugim relevantnim licima.
- Ispitivanje obuhvata i gazdinstva za koja je prijavljeno da su bila u direktnom ili indirektnom kontaktu.

4. ŠTAMPANI OBRAZAC ZA EPIZOOTIOLOŠKO ISPITIVANJE

Sumnja prijavljena na dan: _____; u vrijeme: _____; od strane (ime i prezime): _____;

Datum ispitivanja: _____; u vrijeme: _____;

Opština: _____; selo: _____; ime i prezime vlasnik/držalac: _____; broj gazdinstva: _____;

Ime i prezime lica prisutnih tokom razgovora:

1. _____
ime i prezime   funkcija
2. _____
ime i prezime   funkcija
3. _____
ime i prezime   funkcija
4. _____
ime i prezime   funkcija
5. _____
ime i prezime   funkcija

Pregled podataka o životinjama prisutnim na gazdinstvu.

Napomena, detaljne informacije o identifikacionom broju svake jedinice dostupne su na popisnom obrascu.

Životinje	Br. identifikovanih životinja	Br. neidentifikovanih životinja	Ukupan broj životinja	Koliko su dugo držane životinje
Krmače/nazimice				
Veprovi				
Tovljenici				
Prasad				

Informacije o sumnji

Datum kada su zapaženi prvi klinički znaci: _____

Opišite kliničke znake: _____

_____

Ko je zapazio kliničke znake? _____

Ko je prijavio sumnju? _____

Životinje sa kliničkim znacima i post mortem znacima koji ukazuju na AKS/KKS:

	Broj prisutnih	Broj oboljelih	Broj uginulih	Najstarije lezije (datum)
Krmače/nazimice				
Veptovi				
Tovljenici				
Prasad				

*Ukoliko je bilo uginulih jedinki, molimo da date sljedeće informacije

Uginule životinje

Datum uginuća	Broj uginulih jedinki	Način uklanjanja	Mjesto uklanjanja	Komentar

Procijenjeni prvi klinički znaci (iz obrasca za kliničko ispitivanje - datum): _____

Procjena vjerovatnog vremena unošenja uzročnika bolesti, od (datum) _____ do (datum) _____

Vjerovatan izvor zaraze

Način uzgoja životinja

Tip uzgoja životinja	Smještaj (u objektu/na otvorenom)	Ishrana (u objektu/na otvorenom)	Svakodnevni (posredni ili neposredni) kontakt sa životinjama sa drugih gazdinstava (da/ ne)	Detaljni podaci o kontaktnom gazdinstvu	Opišite (molimo dajte datume)	Mogući kontakt (direktan ili indirektan) sa divljim svinjama (da/ne)	Životinje pasu izvan gazdinstva (da/ne)
Krmače							
Veptovi							
Tovljenici							
Prasad							

Nedavni promet živih životinja:

Dolasci

Pojedinačne identifikacioni brojevi novih životinja	Datum uvođenja na gazdinstvo	Klinički znaci kod novih životinja (da/ne)	Gazdinstvo porijekla (gazdinstvo/stočna pijaca/trgovac/ostalo)	Identifikacioni podaci gazdinstva porijekla (broj gazdinstva/ime i prezime/ostalo)

Uporedite ove informacije sa dokumentacijom dostupnom na gazdinstvu, veterinarskoj ambulanti, bazi podataka i drugim izvorima

Odlasci

Pojedinačni identifikacioni brojevi uvedениh životinja (ušne markice)	Datum odlaska	Vrsta gazdinstva (gazdinstvo/stočna pijaca/klanica/trgovac/ostalo)	Detalji o gazdinstvu destinacije

Uporedite ove informacije sa dokumentacijom dostupnom na gazdinstvu, veterinarskoj ambulanti, bazi podataka i drugim izvorima

Ishrana splaćinama

Da li hranite svinje pomijama: često / povremeno / ne

Datumi ishrane splaćinama u prethodnih 30 dana: _____

Odakle su splaćine dopremljene (za period vjerovatnog vremena unošenja bolesti): _____

Komentar: _____

Promet ostalih proizvoda životinjskog porijekla

Meso

Postoje li dvorišna klanja: da/ne

Prodajete li meso: da/ne

Ukoliko je odgovor da, gdje:

_____.

Ostali proizvodi (navedite) _____:

Proizvodite li neke druge proizvode? da/ne _____ (molimo navedite)

Prodajete li druge proizvode: da/ne

Ukoliko je odgovor da, gdje:

_____.

Komentar: _____

_____.

_____.

Odakle se snabdijevate hranom: _____

Komentar: _____

_____.

_____.

Uobičajene relevantne rizične aktivnosti:

Vakcinacija protiv KKS: da/ne; Ukoliko je odgovor da, molimo da date detaljne podatke o datumu vakcinacije i obuhvatu:

_____

Vještačko osjemenjavanje: da/ne; Ukoliko je odgovor da, molimo da date detaljne informacije sa datumima: _____

_____

Posjete veterinaru: da/ne; Ukoliko je odgovor da, molimo da date detaljne informacije sa datumima: _____

_____

Posjete drugih lica: da/ne; Ukoliko je odgovor da, molimo da date detaljne informacije sa datumima: _____

_____

Isporuka hrane za životinje: da/ne; Ukoliko je odgovor da, molimo da date detaljne informacije sa datumima:

_____

Ostala vozila: da/ne; Ukoliko je odgovor da, molimo da date detaljne informacije sa datumima: _____

_____

Ostale aktivnosti: da/ne; Ukoliko je odgovor da, molimo da date detaljne informacije sa datumima: _____

_____

Biosigurnosne mjere:

Da li je dokumentacija o I&R, kretanju životinja kompletna i ažurna: da/ne: _____

_____

Gdje se skladišti stajsko đubrivo?

_____

Da li životinje sa drugih gazdinstava mogu imati pristup ovom mjestu?

_____

Procjena opšte biosigurnosti:

- Sprovode se dobre biosigurnosne mjere ;
- Sprovode se umjereno dobre biosigurnosne mjere;
- Ne sprovode se nikakve biosigurnosne mjere ;

Dodatna zapažanja: _____

_____

Kratak pregled nalaza epizootiološkog ispitivanja:

Datum pojave prvih kliničkih znakova			
Datum prijave sumnje			
Datum prvog kliničkog/epizootiološkog ispitivanja			
Procijenjeni datum unošenja uzročnika bolesti			
Klinički nalazi	Prisutni (da/ne/ ÷)	Opišite po potrebi (detaljne informacije, datumi, lista gazdinstava, itd.)	Preporučeni dalji koraci
Povećan morbiditet i mortalitet kod svih starosnih kategorija			
Klinički znaci ukazuju na AKS/KKS			
Post mortem nalazi ukazuju na AKS/KKS			
Epizootiološki nalazi - Izvor zaraze	Prisutni (da/ne/ ÷)	Opišite po potrebi (detaljne informacije, datumi, lista gazdinstava, itd.)	Preporučeni dalji koraci
Svinje su imale direktan ili indirektan kontakt sa farmom svinja za koju je dokazano da je zaražena virusom AKS/KKS			
Sa gazdinstva su isporučene svinje za koje se naknadno pokazalo da su zaražene virusom AKS/KKS			
Krmače su vještački osjemenjene sjemenom koje potiče iz sumnjivog izvora			
Bilo je indirektnog ili direktnog kontakta sa divljim svinjama u populaciji u kojoj se AKS/KKS pojavljuje			
Svinje se drže na otvorenom u području u kojem su divlje svinje zaražene virusom AKS/KKS			
Svinje su hranjene splačinama i postoji sumnja da splačine nijesu obrađene na način kojim se virus AKS/KKS inaktivira			
Moguće izlaganje virusu, na primjer, zbog lica koja ulaze na gazdinstvo, prevozna sredstva, itd. koja dolaze sa drugih gazdinstava (za koje postoji sumnja da su zaražena ili su zaražena virusom AKS/KKS)			
Vektori se pojavljuju u blizini gazdinstva			
Epizootiološki nalazi – širenje bolesti	Prisutni (da/ne/ ÷)	Opišite po potrebi (detaljne informacije, datumi, lista gazdinstava, itd.)	Preporučeni dalji koraci
Faktori koji utiču na dalje širenje bolesti			
- Biosigurnost			
- Uzgoj životinja			

- Kretanje životinja			
- Kontakt sa divljim životinjama			
- Meso, ostali proizvodi ili nusproizvodi			
- Prisustvo vektora			
- Ostalo(molimo navedite)			
Vjerovatno kontaminirana gazdinstva			
Susjedna sela pod posebnim rizikom (prioritet)			
Spisak susjednih sela			